

Nenech se odbýt!

Čtení: Ex 32, 7-14

Základ kázání: Mt 15, 21-28

Benjamin Roll, 22. 1. 2023

Nenech se odbýt! Ani mlčením a přehlížením, ani učenými řečmi, ani odsouzením a urážkami. Ať už tě odbývá tvůj kamarád, společnost či církev; anebo když máš pocit, že Tě odbývá sám Bůh. Nenech se odbýt!

Potulný kazatel Ježíš Nazaretský si občas vyrazil mimo svůj domovský kraj. Jednou i takhle na sever od hranic Galileje, do okolí velkých měst na území dnešního Libanonu. Na území pohanů. Není tedy divu, že poměrně záhy potkal ženu jiné tradice, kultury a víry. Vyběhla za ním pohanka. Žena jiného náboženství a jiného národa. „*Pane, smiluj se! Kyrie Eleison!*“ křičí na něj na ulici a zoufale řve: „*Synu Davidův! Má dcera je hrozně nemocná, zlá moc-nemoc jí posedla!*“

Ježíš neodpoví ani slovo. Ani slovo!

Co se v něm v tu chvíli děje? Váhá? Přemítá o odpovědi? Je snad zaražen, že pohanka zná izraelský mesiášský titul „syn Davidův“? Že kananejka pro něj používá i vznešené oslovení „Pán“ vyhrazené v té době pro bohy a vládcy? Zkouší snad svým mlčením vyvolat další reakci? Nebo čeká, že učedníci situaci vyřeší za něj? Ignoruje ji záměrně? Je to nějaká zkouška? Dělá, že ji neslyší? Chce cizinku svým mlčením **odbýt**? Nebo ji snad opravdu vůbec neslyší a prostě si jde po svých?

Žena zoufale křičí dál. Copak nikoho nezajímá, že jí možná právě teď umírá dcera?

Iniciativy se tedy chopí učedníci. Ale ne proto, že by se jim ženy zželelo. Jsou už prostě otrávení otravnou hlasitou ženskou a chtějí ji **odbýt**: „*Mistře, něco s ní prosímtě udělej. Požehnej, anebo zatrat'; pomoz, anebo vyžeň, ale hlavně už dá pokoj!*“

Ježíš jim odpoví teologickou úvahou. Úvahou o mesiášském úkolu a poslání dle tehdejšího chápání Písma: „*Já už přece nesu tíhu osudů všech zoufalých Izraelců u nás doma a taky těch pár vystěhovaných do tohoto cizího kraje. My Židé máme přece svých starostí dost. Syn Davidův se podle tradice musí postarat o naše lidi...*“

Ježíš – pravý Bůh a pravý člověk v jedné osobě – jako by narazil na limit tíhy lidského trápení... Má snad jeho milost hranice? Chce kananejskou matku znovu **odbýt**? Tentokrát zastaralou teologií?

Žena už je úplně u něj. Musela jeho slova slyšet, ale **odbýt** se nedá. Učené řeči jí nezajímají. Místo toho dál dává najevo svou úctu a klaní se tak, jak je zvyklá ze svých pohanských chrámů. Její dceři jde o život! „*Tak přece, Pane, pomoz!*“ Ježíš se pokusí svou teologickou úvahu převést do srozumitelného podobenství. Kazatelsky jde o rozumné rozhodnutí. Podobenství a metafory jsou, jak známo, jeho silná stránka. Jenže tentokrát nezvolil svůj obraz zrovna citlivě. Nazval matku a její dceru nečistými psy... Na první poslech neslýchaná urážka.

Ježíš tím však nepřímou přesně odhaluje odpornou podstatu všeho exkluzivismu a xenofobie, proti kterým sám Ježíš předtím už několikrát vystoupil: Jakmile přistoupíme na víru, že někteří lidé jsou více lidmi než jiní... Jakmile přistoupíme na víru, že Božími dětmi jsou pouze lidé určité konkrétní zbožnosti či národnosti, tak děláme ze všech ostatních nečisté psy. Psy, kterým přece nemá smysl pomáhat. Vždyť jsou něco míň. Příliš často v dějinách zvítězila myšlenka „Kdo není z našeho národa, ať chcípne jako pes.“

V době vzniku Izraele to zřejmě bylo sebezáchovné chování. Ale v době Ježíšově? Nebo dneska?

Můžeme se jen domýšlet, zda Ježíše náhodou nehryzalo svědomí už v momentě, kdy ta slova vyslovil. Kananejská žena se však naštěstí nedá **odbýt** ani mlčením, ani starým učením, ani touto urážlivou metaforou. Je totiž především matkou a jde jí o vlastní dítě!

Paradoxně právě toto Ježíšovo nezvykle kruté podobenství, otevřelo

cizince cestu. Dokud Ježíš mlčel, mohla žena pouze křičet. Ale ve chvíli, kdy si vynutila jeho přímé oslovení, ve chvíli, kdy k ní Ježíš obrátil svou pozornost, měla vyhráno. Jakmile k nám Bůh promluví, rodí se naděje, a to i tehdy, kdy se jeho slovo zdá být slovem odsouzení. Jakmile Bůh promluví, máme se čeho chytit. V okamžiku, kdy začíná komunikace, začíná také vztah.

Pohanka nečekaně, avšak velice chytře na to podobenství o chlebu a psech přistoupí. Moc dobře ví, co si o ní Izraelci myslí, tím ji Ježíš nijak nepřekvapil. Dost možná si i ona myslí své o nich. Ale jako matka ví, že jakmile je ve hře otázka života a smrti, jakmile narazíme na mezilidskou solidaritu a lásku, nesmí být ani ten nejnižší pes ochuzen. Byť by měl dostat jen drobek slitování. Byť by to měl být jen drobeček Boží milosti. Vždyť i pouhý drobek Boží milosti pro život stačí, stejně jako té kananejské ženě vystačila jedna jediná Ježíšova věta, které se chytila a nepustila.

To je veliká víra. Ani přepjatá zbožnost. Ani mravní dokonalost. Ani lpění na tradicích. Pohanská matka má velikou víru proto, že má velikou lásku ke své dceři. Díky lásce vidí svět i Boha jinak. Z jiné perspektivy. Nechápe svět z hlediska zákona, národních sporů a starobylých pravidel. Díky lásce chápe svět z hlediska života, vztahů a slitování.

Ano jako Kananejka ví, že dle zvyků toho vedlejšího národa nemá vůbec právo se na tak váženého muže obracet. Ví také, že není slušné hulákat na ulici. Čekala, že se jí ta parta třinácti zadumaných chlapů pokusí **odbyť**. Ale pro ni svět nestojí na pravidlech, tradicích, zákonech, konvencích a zvyklostech. Ona věří ve svět založený na lásce. Věřící, že život milovaného člověka je víc než zatuhlé zákonictví. To je veliká víra. Veliká víra není jistota naučených věroučných formulí, ani extatické prožitky. Veliká víra je každá taková víra, která se pro lásku a lítost nenechá odbyť a nevzdá rozhovor s Bohem.

Kdybychom dali na zákonictví a pravidla, tak bychom před Bohem všichni byli opravdu jenom psy. Ale i pes má právo na život. Upírat mu ho, je horší než porušit tradice.

Slova té milující matky Ježíše zarazila a připomněla mu jeho vlastní kázání a jeho vlastní skutky. Vždyť ta kananejská žena projevila vpravdě ježíšovsky postoj! Pohanka jemu – Ježíšovi otevřela oči. *„Dal se pohnout k lítosti“*.

Ona se nenechala odbýt. A proto se on nechal přemluvit.

Ježíš Nazaretský musel zřejmě velice lidsky zápasit mezi tradičním pohledem na mesiášský úkol v Izraeli a skutečnou mesiášskou, tedy kristovskou rolí ve světě. Příběh o kananejské ženě je jedním z příkladů tohoto zápasu. Je však zároveň dokladem, že Ježíš ve svém zápase uspěl. *„Dal se pohnout k lítosti.“* To je projev jeho jednoty s Bohem. Tradicí předurčená pravidla svého poslání se odhodlal otevřít mimo hranice Izraele, a tím se projevil jako pravý mesiáš. Kristus nepatří jednomu národu, je tu pro celý svět. Boží láska, která se ukázala v Ježíši Kristu zahrnuje každého člověka bez ohledu na původ, zdraví, pohlaví, sociální postavení, rasu, sexualitu, národnost, či náboženství. Ať už všechny hranice Boží přízně v dějinách stavěl a staví kdokoli, Ježíš – pravý člověk a pravý Bůh v jedné osobě – je zbořil. A to včetně té nejzazší hranice na konci života.

Tak se nenech odbýt! Ani mlčením a přehlížením, ani učenými řečmi, ani odsouzením a urážkami. Ať už tě odbývá tvůj kamarád, společnost či církev; anebo když máš pocit, že Tě odbývá sám Bůh. Nenech se odbýt!

Amen!

Píseň 578 – Studně nepřevážená